

PATIENTINFO: AKTINISK KERATOS

Du har av Din läkare fått besked att Du har en eller flera aktiniska keratoser. Dessa är helt godartade ytliga cellförändringar som sitter i hudens yttersta lager. Man kan dock betrakta aktiniska keratoser som ett mycket tidigt förstadium till en form av hudcancer som kallas skivepitelcancer. Förändringarna utvecklas i solskadad hud. Vanligen uppstår de hos äldre personer i ansiktet, på öron, handryggar, bröst eller på hjässan hos tunnhåriga personer. Men de kan även dyka upp på andra solbelysta kroppsdelar. Det är den samlade mängden av allt solljus man fått under livet som orsakar detta. Ljushyade personer löper större risk än mörkhyade individer.

Sjukdomstecken

Aktiniska keratoser framträder oftast som en eller flera, oftast rodnade eller rödbruna, fjälliga och skrovliga fläckar. De kan ibland kännas mer än de syns och vissa kan klia.

Behandling

Aktiniska keratoser bör behandlas. De flesta kan frysas bort med flytande kväve. Detta ger upphov till en liten skada i huden som ersätts efter några veckor med frisk hud. Kraftig fjällning kan man behöva skrapa bort före man fryser. Utbredda aktiniska keratoser kan behandlas med en särskild ljusbehandling som kallas fotodynamisk terapi eller med speciella krämer som förstör de skadade cellerna.

Kontroller

De flesta patienterna behöver inte kontrolleras av hudläkare regelbundet. Det finns dock en risk att man får tillbaka förändringar eller att det uppstår nya aktiniska keratoser på andra delar av kroppen. Upptäcker man något misstänkt så får man höra av sig till sin läkare.

Solskydd

För att minska risken och takten för att nya liknande hudförändringar skall uppstå bör man skydda sig från solen. Starkast är solen mitt på dagen mellan kl 11 och 14. Vistas gärna i skuggan. Bäst skyddar man sig med kläder och hatt. Tätt vävda kläder skyddar mycket bra. Kroppsdelar som inte kan täckas av kläder får man komplettera med solkräm. Solkrämen bör ha minst solskyddsfaktor 30, vara märkt med UVA-symbol samt vara behaglig för dig att använda. Stryk på riklig mängd och upprepa under dagen samt efter bad. Undvik att sola i solarier.

Regelbunden användning av solskyddskrämer skyddar mot uppkomst av aktiniska keratoser.

Vad händer efter behandling med dagsljus-PDT?

Efter behandlingen blir huden röd och efter någon till några dagar kan blåsor och sår bildas. Såren kan vid behov skyddas med torra kompresser. Huden kan också bli svullen. Därefter läker området genom att sårskorpor bildas. Hela sårhelningsproceduren tar ca 1–2 veckor. Rodnaden försvinner sedan successivt.

Behandlingsområdet bör skyddas för solljus under behandlingsdagen och närmast påföljande dagar (48 timmar). Du kan använda en mjukgörande kräm om huden känns torr. Rengöring sker bäst med enbart vatten, alternativt en mild rengöring. Fotodynamisk terapi med Metvix ger oftast ett mycket gott kosmetiskt resultat.

Då det är solen som orsakat skadorna i huden är det bra att framöver skydda huden mot solljus. Använd skyddande kläder och solskydd med hög faktor större delar av året.

Aktiniska keratoser är en kronisk hudförändring och behovet att upptäcka skadorna i tid, behandla effektivt samt förebygga nytveckling är därför stort. Din hud bör regelbundet undersökas av en läkare som gör bedömningen av om nya behandlingar behövs.